

Innst. O. nr. 30

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Ot.prp. nr. 10 (2008–2009)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

1.1.1 Bakgrunn

Proposisjonen inneholder forslag til nødvendig lovgrunnlag for å sikre ivaretagelse av de fleste nye oppgaver som fylkeskommunene skal overta fra 2010.

Proposisjonen er en oppfølging av St.meld. nr. 12 (2006–2007) Regionale fortrinn – regional framtid og inneholder ytterligere utredninger og konkretisering av de oppgavene som i meldingen ble varslet overført til folkevalgt, regionalt nivå.

Utgangspunktet for meldingen var å legge grunnlaget for en hensiktsmessig forvaltningsstruktur og oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene. Dette er viktige forutsetninger for et funksjonelt og effektivt styringssystem.

Stortinget behandlet meldingen 10. mai 2007 på grunnlag av Innst. S. nr. 166 (2006–2007). Flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen ga sin støtte til Regjeringens målsettinger for reformen og den skiserte prosessen for vurdering av regional inndeling. I all hovedsak støttet flertallet i komiteen også forslagene til endret oppgavefordeling.

Gjennom forvaltningsreformen er det et mål å desentralisere makt og myndighet. Ved å legge ytterligere ansvar for utviklingspregede regionale virkemidler og oppgaver til fylkeskommunene, som allerede har ansvar for regional utvikling, blir mulighetene bedre for helhetlige prioriteringer og samordning

mellom ulike sektorer. Vellykkede utviklingsstrategier må ta utgangspunkt i hvert fylkes unike ressurser og forutsetninger, og fordrer et nært samarbeid mellom fylkeskommunene, næringslivet og kommunene. Regjeringen vil legge til rette for at regionale fortrinn kan utnyttes og videreutvikles.

Når fylkeskommunene får styrket sin posisjon med en bredere oppgaveportefølje, forventer departementet at dette i seg selv vil føre til god samordning mellom de ulike oppgavene. Fylkesmannen og andre regionale statsetater skal fortsatt ha forvaltningsansvaret for en del oppgaver som har betydning for regional utvikling og tjenesteproduksjon. Departementet legger til grunn at det også i tilknytning til dette etableres gode samhandlingsrutiner mellom regionale statsetater og fylkeskommunene.

1.1.2 Høringsrunden

Kommunal- og regionaldepartementet sendte 26. februar 2008 ut et samlet høringsnotat om nye oppgaver til det folkevalgte, regionale nivået. Høringsnotatet omhandler oppgaver på åtte av departementenes fagområder. Det ble derfor en bred høring med mer enn 800 adressater. Det kom inn ca. 190 høringsuttalelser.

Synspunkter fra høringsinstansene til det enkelte fagområde er oppsummert i proposisjonen.

1.1.3 Regional inndeling

I St.meld. nr. 12 (2006–2007) Regionale fortrinn – regional framtid ble det presentert tre alternative modeller for regional inndeling.

1. Forsterket fylkesmodell, hvor regioninndelingen i all hovedsak ville tilsvare dagens fylkesinndeling.
2. Mellommodell, som ville innebære et middels antall regioner.

3. Regionmodell, som i stor grad ville tilsvare en landsdelsinndeling.

Det har vært en forutsetning for forvaltningsreformen at kommunesammenslutninger skal være frivillige, slik det ble vedtatt av Stortinget i 1995. Det har videre vært et utgangspunkt for reformen at det også i framtiden kommer til å være en kommunestruktur med mange og relativt små kommuner, og at kommunene skal beholde sin brede og allsidige oppgaveportefølje. Videre har det vært en forutsetning at reformen ikke skal føre til sentralisering innad i regionene. Regjeringen legger i utgangspunktet generalistkommunesystemet til grunn for organiseringen av kommunesektoren.

Fylkeskommunene og kommunene ble invitert til å fatte vedtak om forslag til inndeling i to omganger. Ti av fylkestingene og Oslo bystyre ønsket pr. 30. april 2008 en forsterket fylkesmodell, mens fem fylkesting vedtok en regionmodell. Tre av fylkestingene fattet ikke vedtak om valg av modell i denne siste runden. I første runde vedtok to av disse tre en forsterket fylkesmodell, mens det siste fylkesting vedtok en regionmodell. Legges de foreløpige vedtakene til grunn for de tre, ønsker 12 fylkesting og Oslo bystyre en forsterket fylkesmodell, og seks fylkesting ønsker en regionmodell. Dette er en klar endring i standpunktene i forhold til de foreløpige vedtakene fra våren 2007, da 11 av fylkestingene ønsket en regionmodell, selv om tre av fylkestingene forutsatte flere oppgaver.

Vedtaket er ikke sammenfallende på en slik måte at de gir grunnlag for å endre fylkesgrenser på frivillig basis. Dermed ser ikke Regjeringen at det er grunnlag for å ta initiativ til å endre fylkesinndelingen.

En forsterket fylkesmodell ligger dermed til grunn for forvaltningsreformen. Det blir ingen sammenslåing av fylker fra 2010. Dette innebærer imidlertid ingen endring i Regjeringens politikk knyttet til eventuelle initiativ fra fylker som selv ønsker å slutte seg sammen.

Styringsutfordringene på tvers av fylkesgrensene er særlig store i hovedstadsområdet. Regjeringen mener det er nødvendig å treffe vedtak om pålagt plan-samarbeid mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Dette er det ene av fire alternativer for bedre samordning og styring som ble skissert både i St.meld. nr. 12 (2006–2007) og St.meld. nr. 31 (2006–2007) Åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstadsmeldingen.

1.1.4 Statlig styring og dialog med fylkeskommunene

I proposisjonen gis det en beskrivelse av samhandling og styringsrelasjon mellom stat og fylkes-

kommuner. Det vurderes hvordan dette kan utvikles videre ut fra fylkeskommunenes styrkede rolle som regional utviklingsaktør etter 2010, og reformens mål om en mer effektiv og helhetlig regional forvaltning.

Regjeringens mål er å legge til rette for en sterk og effektiv kommunesektor som er en sentral aktør i samfunnsutviklingen lokalt og regionalt, og som kan gi innbyggerne gode tjenester, valgfrihet og medbestemmelse samtidig som den enkeltes rettssikkerhet ivaretas. Utfordringen for utforming av den statlige styringen er å begrense de stramme styringsgrepene og heller benytte dialog og veiledning der dette er mulig. Ulike sektorer vil ha ulik grad av styringsbehov, avhengig av oppgavens karakter. Noen oppgaver vil måtte følges med relativt sterk grad av styring.

Det er et omfattende og godt samarbeid mellom fylkeskommunene og staten og det finnes en rekke arenaer for dialog og samhandling.

En styrking av samordningen regionalt vil kunne motvirke sektoriseringen og bidra til bedre løsninger til beste for innbyggerne, frivillig sektor, næringslivet og kommunene. Sterkere vekt på dialogbasert samhandling vil også gi en merverdi i form av bedre utnyttelse av lokale og regionale utviklingsmuligheter og ressurser.

I tiden framover må det fokuseres på videre utvikling av samhandlingsformer, dialog og læring mellom staten og fylkeskommunene innenfor den enkelte sektor. Den videre utviklingen av samhandlingen og dialogen på det regionale plan er også viktig. I denne sammenheng vil det være viktig å fokusere på problemstillinger og temaområder som krysser sektorgrensene, og se etablerte og eventuelle nye samhandlings- og dialogarenaer i sammenheng. Det er utfordringer knyttet til samordning av ulike områder både på statlig og på fylkeskommunal side.

Regionale planprosesser med grunnlag i ny plan- og bygningsloven forventes å bli en svært viktig arena for samarbeid og samhandling mellom fylkeskommunene, regional stat, kommunene, næringslivet og frivillige organisasjoner.

Som følge av det delte eierskapet til Innovasjon Norge opprettes det et samarbeidsforum hvor oppdragsgivende departementer og fylkeskommuner kan møtes. Samarbeidsforumet vil være en arena hvor departementer og fylkeskommuner kan samkjøre nasjonale og regionale mål og ambisjoner for og med Innovasjon Norge. Forumet bør være en arena for forankring av Innovasjon Norges strategiske retning, samt legge rammer for Innovasjon Norges ulike oppdrag.

1.1.5 Fylkeskommunenes internasjonale rolle

En ny undersøkelse av EØS-avtalens konsekvenser for kommunesektoren viser at forholdet til EU gjennom EØS-avtalen blir stadig viktigere for kom-

munene og fylkeskommunene, men at kommunesektoren i liten grad medvirker i prosessene der denne politikken utformes og konkretiseres.

En styrket kobling mellom sentralt, regionalt og lokalt nivå kan bidra til en mer effektiv norsk europapolitikk, en europapolitikk som orienteres mot de for Norge viktigste sakene samt en europapolitikk som ivaretar en god samfunnsmessig forankring av politikken innhold.

Gjennom forvaltningsreformen overføres oppgaver som styrker fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører. Disse oppgavene kan også styrke fylkeskommunenes rolle i det internasjonale samarbeidet, gjøre dem til en ressurs for kommuner som ønsker å engasjere seg internasjonalt og gi viktige bidrag til gjennomføringen av Norges internasjonale arbeid.

Kommunesektoren har gjennom sin deltakelse i europeiske interesseorganisasjoner, hvor flere norske lokal- og regionalpolitikere innehar ledende posisjoner, tilgang til viktige kanaler for å hente informasjon og muligheter til å påvirke EU-politikk. Dette gir innflytelse utover de formelle arenaene EØS-avtalen gir Norge. Samtidig er det behov for en bredere forankring og sterkere forpliktelse i hele det kommunale Norge når det gjelder EØS-avtalens innhold.

Det er viktig at fylkeskommunene aktivt tar disse arenaene i bruk slik at kommunesektoren sikres best mulig medvirkning på politikkområder som har store konsekvenser for regioner og lokalsamfunn. En slik deltakelse vil også bidra til oppnåelse av målene som er satt for europapolitikken.

1.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Silvia K. Kosmo, Inger Løite, Arild Stokkan-Grande og Karin Yrvin, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Senterpartiet, Anna Ceeselie Brustad Moe, og fra Venstre, Vera Lysklætt, mener Regjeringens forslag til lovgrunnlag for forvaltningsreformen godt ivaretar føringene i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) om Regionale fortrinn – regional framtid.

Flertallet støtter Regjeringen i at forsterket fylkesmodell legges til grunn for den regionale inndelingen og at det sentralt fra ikke tas initiativ til å endre fylkesinndelingen. Flertallet har merket seg at dette også er i samsvar med hva flertallet av landets fylkeskommuner, inkludert Oslo bystyre, i dag går inn for. Flertallet vil imidlertid understreke, slik Regjeringen også gjør, at dette ikke endrer politikken med hensyn til fylker som skulle ønske sammenslåing. Som med primærkommunene, legges frivillighetslinjen til grunn.

Flertallet er enig i at forsterket fylkesmodell nødvendigvis vedtak om pålagt plansamarbeid mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune.

Flertallet er også positiv til at forsøk knyttet til enhetsfylkemodellen vurderes gjennomført eller videreutviklet på regionalt nivå etter at forvaltningsreformen er implementert i 2010, for å vinne nye erfaringer.

Flertallet vil understreke viktigheten av Regjeringens fokus på dialog og samhandling mellom forvaltningsnivåene. At fylkeskommunene nå vil få et betydelig eierskap i Innovasjon Norge og at det etableres et samarbeidsforum for eierne, er ett eksempel på bedre samordning – og sterkere lokal forankring – av strategier og satsinger nasjonalt og regionalt som oppnås gjennom forvaltningsreformen.

Flertallet mener oppgavene som foreslås overført til fylkeskommunene representerer en betydelig styrking av det regionale folkevalgte nivået og dets muligheter til å drive et aktivt og helhetlig utviklingsarbeid. Flertallet er samtidig positivt til at Regjeringen vil se nærmere på om ytterligere oppgaver innenfor områdene miljø og landbruk best kan forvaltes av fylkeskommunene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, og fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, mener at det i et lite land som Norge er tilstrekkelig med to forvaltningsnivåer, stat og kommune. Disse medlemmer vil derfor avvike fylkeskommunen som forvaltningsnivå, og fordele oppgavene mellom de to resterende forvaltningsnivåene. Fylkene som geografiske stortingsvalgkretser blir ikke berørt av dette. Etter at helseregionene kom i 1999, har ikke fylkene hatt noen oppgaver som kan rettferdiggjøre dette mellomnivået, og det har derfor vært stor debatt om fylkenes fremtid. Fylkeskommunenes styrke etter 2002 har vært som eier og driver av videregående opplæring, og det er etter disse medlemmers mening ikke en oppgave som er tilstrekkelig til å opprettholde et direkte folkevalgt mellomnivå.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens regionsreform var mislykket, og at forslagene i den fremlagte forvaltningsreformen heller ikke vil styrke lokalt selvstyre eller lokaldemokratiet. Tvert imot mener disse medlemmer at Regjeringens forslag vil innebære en svekkelse av lokaldemokratiet og kommunenes mulighet til å utvikles ut ifra lokale forutsetninger og behov.

Disse medlemmer mener Regjeringen undervurderer kommunenes evne og vilje til å ta ansvar for utviklingen i kommunene, og kommunenes ønske

om å ta sitt forvalteransvar på alvor i tråd med fremtidige generasjoner interesser og behov. Disse medlemmer mener forslagene fra Regjeringen føyer seg inn i en lang rekke av forslag som fører til reduserte muligheter for kommunene til å styre i egen kommune.

Disse medlemmer mener den rød-grønne regjeringen innskrenker kommunenes bestemmelsesrett for eksempel ved å stramme inn byggeforbudet i 100-metersbeltet over hele landet, gjøre regionale planer bindende og innføre forbud mot kjøpesentre over 3 000 m². Disse medlemmer viser videre til at ny markalov er under arbeid, og at mye tyder på at markagrensen blir definert i loven uten at berørte kommuner er involvert i forkant. Inntektssystemet straffer folkerike kommuner med store oppgaver, og det er innført økt krav om å innføre eiendomsskatt for å få skjønnsmidler.

Disse medlemmer viser til proposisjonens forslag om å gjøre fylkeskommunen til en del av viltforvaltningen, og vil stemme imot forslaget.

Disse medlemmer viser til at de i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) beskrev helhetlige alternativ til Regjeringens forslag og fremmet en rekke forslag for å ivareta dette.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer gå imot forslagene i proposisjonen og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker større og sterkere kommuner. Det er imidlertid ikke en forutsetning for disse medlemmers tonivåmodell.

Disse medlemmer ønsker at den enkelte kommune skal få bedre styring med egen økonomi ved selv å forvalte sine inntekter utover grunnleggende velferdstjenester, og skal ikke bli pålagt oppgaver fra staten uten at finansieringen av disse oppgavene er sikret.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyre/sentrum-regjeringens arbeid for å styrke det lokale selvstyret. For eksempel ble øremerkede

ordninger redusert gjennom hele perioden, det ble presisert overfor fylkesmannen at de ikke skulle stille samme krav som før til innføring av eiendomsskatt, plan- og bygningsloven ble forenklet og det ble igangsatt forsøksordninger for at kommunene skulle kunne overta oppgaver fra stat/fylke, i henhold til forsøksloven. Landet rundt er det rapportert om vellykkede forsøk, det være seg Trondheims erfaringer med kommunalt barnevern eller Båtsfjords ansvar for hele skoleløpet. Videre ble forskrifter overfor kommunene forenklet og kommunenes frihet og ansvar som skoleeiere ble styrket. Disse medlemmer konstaterer at ideologiske kjepphester er viktigere for den rød-grønne regjeringen enn gode tilbud for brukerne av tjenestene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Regjeringen høsten 2006 la fram stortingsmeldingen om forvaltningsreformen; Regionale fortrinn – regional framtid (St.meld. nr. 12 (2006–2007)). Stortingsmeldingen la etter dette medlemms mening ikke opp til en omfattende demokratireform for ansvars- og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene. Stortingsmeldingen inneholdt en plan for overføring av noen oppgaver innenfor samferdsel, kultur, næringsutvikling, forskning landbruk og miljø, fra stat og til fylkes- eller regionsnivå. Denne overføringen av oppgaver vil styrke fylkes- eller regionnivået, men er langt fra tilstrekkelig for å sikre en framtidig forvaltningsorganisering med de tre folkevalgte nivåene kommune, fylke/region og stat.

Dette medlem ønsket blant annet å overføre flere og mer omfattende oppgaver enn det Regjeringen varslet i stortingsmeldingen på områder som næringsutvikling, samferdsel og kultur. Dette medlem konstaterer at den varslede demokratireformen endte kun med en justering av dagens fylkeskommune. Dette medlem mener det ikke var samsvar mellom målene for reformen og de oppgavene Regjeringen har vært villige til å overføre.

Dette medlem registrerer at man i proposisjonen har gått bort fra en overføring av oppgaver til regionene og isteden overfører oppgaver til fylkeskommunene. Dette medlem viser til at et flertall av høringsuttalelsene foretrekker en forsterket fylkesmodell som modell for "regional inndeling" heller enn en mellommodell eller regionmodell. Dette medlem er ikke overrasket over dette, ettersom stortingsmeldingen ikke varslet tilstrekkelig overføring av oppgaver til mellomnivået til at det la grunnlag for noen sammenslåing av fylkeskommuner.

Dette medlem viser til at svært mange av oppgaveoverføringene behandles i andre prosesser som det enkelte fagdepartement selv håndterer. De omtales imidlertid kort også i Ot.prp. nr. 10 (2008–

2009). Dette dreier som om følgende områder: folkehelse, samferdsel, regionale forskningsfond, grunnskoleopplæring for voksne, kulturfeltet, enkelte av oppgavene innen miljøvernområdet, regionale innovasjonsselskaper og landbruks- og matområdet.

Dette medlem mener oppgaveoverføringen fra stat til fylke er beskjeden. Reformen medfører ingen vesentlig desentralisering av oppgaver og slik heller ingen særlig styrking av fylkeskommunen som regional utviklingsaktør.

Dette medlem viser til sine tidligere merknader om overføring av oppgaver på de forskjellige områdene i Innst. S. nr. 166 (2006–2007).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener fortsatt at det bør overføres flere oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med oppgaveoverføring fra stat til fylkeskommuner, og til fylkeskommuner i samarbeid."

2. OMTALE AV OPPGAVER SOM BEHANDLES I ANDRE PROSESSER

2.1 Sammendrag

I dette punktet gis en omtale av oppgaver som avklares endelig i prosesser som det enkelte fagdepartement selv håndterer.

2.1.1 Folkehelse

Fylkeskommunene er som regional utviklingsaktør og planmyndighet utfordret som pådriver for folkehelsearbeidet regionalt og lokalt, og til å påta seg lederrollen i partnerskap for folkehelse med regionale statsetater herunder regionale helseforetak, universiteter og høyskoler, frivillige organisasjoner, samt med kommuner i de respektive fylker. Det ble i 2004 etablert en statlig stimuleringsordning til satsingen. Fra 2007 er alle fylkeskommuner og om lag halvparten av landets kommuner involvert.

Helse- og omsorgsdepartementet har i høringen om forvaltningsreformen fulgt opp kommunal- og forvaltningskomiteens flertallsmerknad, jf. Innst. S. nr. 166 (2006–2007), der flertallet ber om at det blir utredet å la folkehelsearbeidet gå over fra en frivillig til ordinær oppgave for det regionale folkevalgte nivået.

Høringen gir støtte til formalisering av folkehelsearbeid som ordinær oppgave og selvstendig virksomhetsområde for fylkeskommunene. Det er samtidig innvendinger mot å overføre oppgaver fra fylkesmannsembetene til fylkeskommunene på folkehelsefeltet.

Det er gitt tilslutning til at Helse- og omsorgsdepartementet arbeider videre med lovforankring av folkehelsearbeidet i fylkeskommunene med sikte på å sende ut et høringsnotat før årsskiftet 2008/2009.

2.1.2 Samferdsel

Stortinget har sluttet seg til at ansvaret for øvrig riksvegnett og øvrige riksvegferjer i det vesentligste skal overføres til fylkeskommunene fra 1. januar 2010.

Flere spørsmål tilknyttet samferdsel er vurdert på bakgrunn av det som ble varslet i St.meld. nr. 12 (2006–2007) og kommunal- og forvaltningskomiteens flertallsmerknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007). Overføring av ansvaret for øvrige riksveger og øvrige riksvegferjer representerer en overføring av store økonomiske verdier til fylkeskommunene. Fylkeskommunene overtar ansvaret for øvrig riksvegnett med den standard det har, og tilhørende rettigheter og forpliktelser slik de er på overtakelsestidspunktet.

Det er utarbeidet forslag til prinsipper for klassifisering av stamveger og nåværende øvrige riksveger, dvs. (framtidige) fylkeskommunale veier, som skal overføres til fylkeskommunene. Ut fra de foreslåtte kriteriene vil fylkeskommunene fra 1. januar 2010 ha ansvaret for ca. 80 pst. av det offentlige vegnettet (utenom kommunale veier). Når det gjelder behov for statlige føringer, vil Samferdselsdepartementet komme nærmere tilbake til problemstillingen i egen odelstingsproposisjon etter årsskiftet. I denne vil også nødvendige endringer i aktuelt lovverk bli tatt opp.

Det er lagt til grunn at Statens vegvesen beholdes samlet. Regjeringen legger til grunn at trafikant- og kjøretøyområdet (omtalt som trafikkstasjoner i stortingsmeldingen) fortsatt skal være statlig som del av statens vegvesen og at gjeldende regelverk forutsettes videreført på dette området. Fylkeskommunene skal imidlertid få sterkere innvirkning på lokalisering av trafikkstasjonene.

Når det gjelder framtidig ansvar for kjøp av persontransport med tog, vil det ikke bli gjort generelle endringer i dagens organisering av kjøperollen. Samferdselsdepartementet vil likevel bruke sine virkemidler på jernbaneområdet slik at det blir lagt til rette for gode, integrerte kollektivløsninger lokalt/regionalt. Som en oppfølging av St.meld. nr. 31 (2006–2007) skal det vurderes nærmere hvordan regionale myndigheter kan få en sentral rolle i kjøp av persontransport med tog i hovedstadsområdet. Samferdselsdepartementet har derfor som en del av arbeidet med Oslopakke 3 trinn 2, som planlegges lagt fram for Stortinget samtidig med Nasjonal transportplan, innledet dialog med lokale myndigheter for å drøfte

hvilke samarbeidsformer som er best egnet i hovedstadsregionen.

Den økonomiske siden ved reformen er også et sentralt tema. Statens bevilgninger til fylkeskommunene ved overtakelse av øvrig riksvegnett skal skje gjennom rammetilskuddet til fylkeskommunene som bevilges over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Etter planen skal et samlet økonomisk opplegg for reformen presenteres i kommuneproposisjonen for 2010.

2.1.3 Utdanning og forskning

På grunnlag av stortingsmeldingen om forvaltningsreformen og Stortingets behandling av denne, fikk Norges forskningsråd sommeren 2007 i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet å utrede formålet med og innretningen på nye regionale forskningsfond. Utredningen ble sendt på høring sammen med høringsnotatet fra Kommunal- og regionaldepartementet om nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået. Regjeringen ønsker å følge opp utredningen og foreslår at det opprettes fem til sju regionale fou-fond, at hver fylkeskommune kun deltar i ett fond og at fylkeskommunene selv finner sammen i egnede samarbeidsregioner. Regionale forskningsfond organiseres med et faglig uavhengig styre for hvert fond. Styret skal bestå av representanter oppnevnt av fylkeskommunene og staten. I samsvar med Stortingets forutsetninger i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) er det lagt opp til at fylkeskommunene gis flertall i styret, samt styreleder.

2.1.4 Kultur

I Innst. S. nr. 166 (2006–2007) heter det blant annet at "regionene bør få det fulle ansvaret for å forvalte spillemidlene til kulturbygg og til lokale og regionale idrettsanlegg". Fra og med 2010 vil midlene til regionale kulturbygg bli kanalisert inn i den desentraliserte ordningen for kulturhus etter hvert som disse blir fristilt fra pågående prosjekter. Fylkeskommunene skal få større ansvar for oppnevning av styreledere og styremedlemmer til region-/ landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner fra 2010. I tråd med innstillingen vil Kultur- og kirkedepartementet igangsette en varslet gjennomgang av kriteriene for fordelingen av spillemidler til idrettsanlegg i fylkeskommunene. Dette arbeidet vil starte opp høsten 2008.

2.1.5 Miljøvern

Det er behov for mindre endringer i frilufsloven som følge av overføringen av oppgavene på frilufsområdet til fylkeskommunene. Miljøverndepartementet har besluttet at det skal settes i gang et arbeid med å revidere frilufsloven. Lovendringene vil være

på plass til forvaltningsreformen trer i kraft 1. januar 2010.

I en rapport fra Cicero anslås det at omtrent 20 pst. av de nasjonale utslippene av klimagasser er knyttet til kommunale aktiviteter og aktivitet på områder kommunene kan påvirke gjennom sine virkemidler. Regjeringen legger opp til at fylkeskommunale og kommunale virkemidler i større grad enn i dag skal bidra til å kutte utslipp av klimagasser, blant annet gjennom den nye plan- og bygningsloven. Klimameldingen og klimaforliket i Stortinget fastlegger klimapolitikken med blant annet beskrivelse av roller og oppgaver for kommunesektoren.

Regjeringen vedtok i forbindelse med behandlingen av bioenergi strategien at "det innføres krav om at alle kommuner skal ha en energi- og klimaplan innen 1. januar 2010. Planene skal innarbeides i den ordinære planprosessen i henhold til plan- og bygningsloven". Dette kravet vil bli konkretisert fram mot vinteren 2008–2009. Av hensyn til den korte tiden fram til 2010 bør imidlertid kommuner og fylkeskommuner allerede nå starte prosessen med å utarbeide klima- og energiplaner for sitt område. ENOVA og Statens forurensningstilsyns veiledere er et godt utgangspunkt for arbeidet.

Fylkesmannen har en generell veiledningsfunksjon overfor kommunesektoren og skal bidra til at Regjeringens klimapolitikk følges opp på lokalt nivå.

Eventuelt forslag til ny lov om motorisert ferdsel i utmark kan bli fremmet for Stortinget i løpet av 2008–2009. Oppgavefordelingen mellom kommunene, fylkesmannen og fylkeskommunen på motorferdsel vil bli vurdert i denne sammenheng.

Miljøverndepartementet vil legge fram forslag til en ny lov om naturmangfold slik at den kan behandles av Stortinget våren 2009. Den forvaltningsmessige behandlingen av områdevernet vil bli vurdert i lys av den nye loven. Miljøverndepartementet vil komme tilbake til Stortinget med en egen sak om forvaltning av verneområdene.

2.1.6 Næringsutvikling (kort omtale av prosess tilknyttet regionale innovasjonsselskaper)

Innovasjonsaktivitetene til Selskapet for industrivekst (SIVA) kan samles og videreutvikles gjennom etablering av regionale innovasjonsselskaper hvor fylkeskommunene kan komme inn på eiersiden sammen med SIVA og andre aktører.

SIVA vil sammen med fylkeskommunene arbeide videre for å avklare interessen for regionale innovasjonsselskaper, hvordan de skal organiseres og hvilke arbeidsoppgaver de eventuelt skal ha.

2.1.7 Landbruks- og matområdet

På landbruks- og matområdet har fylkesmannen en sentral rolle som utviklingsorgan og er en viktig

aktør for å følge opp de nasjonale landbrukspolitiske målene i det enkelte fylke. St.meld. nr. 12 (2006–2007) varslet en gjennomgang og vurdering av fylkesmannens oppgaver på landbruks- og matområdet. Denne gjennomgangen er foretatt.

St.meld. nr. 12 (2006–2007) la til grunn at de fleste oppgavene fra landbruks- og matområdet skulle overføres fra fylkesmennene til fylkeskommunene, men at det skulle vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle og skje på en måte som sikret mulighetene til å nå nasjonale politiske mål og internasjonale forpliktelser på områdene. Dette vektla også Stortinget i sin behandling av saken, jf. Innst. S. nr. 166 (2006–2007).

På landbruks- og matområdet har Regjeringen besluttet at fylkeskommunene får ansvar for virkemidler knyttet til styrking av rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Fylkeskommunene får videre ansvar for og en styrket medvirkning i oppgaver knyttet til verdiskaping, ved å overta fylkesmannens rolle i verdiskapingsprogrammene og ansvar for oppnevning av en representant til Innovasjon Norges faglige møtearenaer. Fylkeskommunene får også økt innflytelse over virkemidlene til næringsutvikling i landbruket gjennom økt eierskap i Innovasjon Norge og gjennom deltakelse i revidering av nasjonal næringsstrategi og utarbeidelse/revidering av handlingsplaner på landbruks- og matområdet. Fylkeskommunene får videre en styrket medvirkning i oppgaver knyttet til klima og samfunnsplanlegging, samt at fylkeskommunene overtar fylkeslandbruksstyrets uttalelsesrett knyttet til landbrukspolitiske saker. Gjenværende oppgaver hos fylkesmennene med unntak av klagebehandling, kontroll, innsigelse og lovlighetskontroll vil også bli foreslått overført til fylkeskommunene dersom det blir overført flere oppgaver på miljøvernområdet, inkludert områdevern etter ny lov om naturmangfold.

2.1.8 Om samiske interesser i forvaltningsreformen

Det er Regjeringens målsetting at samisk innflytelse og medbestemmelse ikke skal svekkes på de saksområdene som overføres fra staten til folkevalgt regionalt nivå.

Det ble gjennomført konsultasjoner i oktober 2008 om forslagene som ligger i odelstingsproposisjonen.

En arbeidsgruppe som i april 2007 la fram en rapport om Sametingets formelle stilling og budsjettprosedyrer, forslo at konsultasjonsordningen lovfestet ved at det i sameloven inntas en egen bestemmelse om at Sametinget har rett til å bli konsultert i saker som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Hensikten med forslaget er å sikre samisk deltakelse i beslutningsprosesser i saker som kan få betyd-

ning for samiske rettighetshavere og interesser. Et overordnet mål er å unngå at det iverksettes tiltak som kan stride mot folkerettens krav om vern av samisk materiell kultur.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil behandle arbeidsgruppens forslag om lovfesting av konsultasjonsplikten i sammenheng med Samerettsutvalgets forslag om en ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Spørsmålet om en eventuell lovfesting av konsultasjonsplikten både for statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter vil da bli vurdert i sammenheng.

Det vil også bli arbeidet med midlertidige modeller for konsultasjoner mellom fylkeskommunene og Sametinget i påvente av eventuell lovregulering. Både Sametinget og representanter for fylkeskommunene vil være naturlige samarbeidspartnere i dette arbeidet.

Når det gjelder de oppgaver som foreslås overført til fylkeskommunene nå, og som har betydning for samiske interesser, vil Sametinget der det er relevant bli trukket med i det videre arbeidet med utformingen av forskrifter, vedtekter, ved styreoppnevning og annen oppfølging av proposisjonen med sikte på å ivareta samiske interesser.

Det forventes at fylkeskommunene følger opp sine forpliktelser overfor samiske interesser i alle de oppgaver fylkeskommunene utfører.

2.2 Komiteens merknader

2.2.1 Generelt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens vurderinger. Flertallet viser til presiseringer under 2.2.2 Samferdsel og 2.2.7 Landbruks- og matområdet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til sine respektive merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007), og vil gå imot Regjeringens forslag. Disse medlemmer vil dessuten vise til sitt forslag i innstillingens kapittel 1.2 om en ny folkevalgt struktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune.

2.2.2 Samferdsel

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig med Regjeringen i at overføring av øvrig riksveier og øvrige riksveiferges til fylkeskommunene innebærer en overføring av store økonomiske verdier til fylkeskommunene. På denne måten vil denne betydelige delen av vegsektoren bedre kunne sees i et helhetlig regionalt utviklings-

perspektiv. Flertallet forutsetter at det stilles tilstrekkelig kompetanse til rådighet ved overføring av disse store og viktige oppgavene til fylkeskommunene.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, forutsetter videre at staten og fylkeskommunene kommer til enighet når det gjelder de økonomiske forhold knyttet til oppgaveoverføringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at fylkeskommunene i høringsrunden har vært klare på at overføring av ansvar for hoveddelen av riksveiene også må innebære at de settes økonomisk i stand til å sikre å ta igjen det vedlikeholdsetterslepet som er på veiene. Disse medlemmer viser til at vegloven stiller krav om at veier som skal overføres mellom forvaltningsnivåer skal være i "høvelig stand". Fylkeskommunene har også gitt uttrykk for at det må overføres kompetanse fra Statens vegvesen. Disse medlemmer viser til at de økonomiske forholdene knyttet til overføringen ikke er klargjort i proposisjonen og at det i proposisjonen avklares at det ikke skal overføres kompetanse fra Statens vegvesen til fylkeskommunene i forbindelse med ansvarsoverføringen. Disse medlemmer viser til nærmere omtale av temaet i sine merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og går på denne bakgrunn imot forslag om å overføre ansvaret for en stor andel av de øvrige riksvegene til fylkeskommunene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at fylkeskommunen er veimyndighet for fylkesvei, og har rollen både som tjensteproducent (drift og forvaltning) og regional utviklingsaktør for dette veinettet. Ansvaret for fylkesveiene betyr at fylkeskommunen har finansieringsansvar for planlegging, bygging, utbedring, vedlikehold og drift av fylkesveier. Disse medlemmer vil ved gjennomføring av tonivåmodell foreta en gjennomgang av statusen til fylkesveiene. Standard og bruksfrekvens for den enkelte veistrekning bør avgjøre plasseringen, enten til staten eller primærkommunene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at overføringen av ansvaret for øvrige riksveier er viktig og riktig, men vil påpeke at det er et paradoks at dette i proposisjonen ikke følges opp med en overføring av tilhørende personell fra Statens veivesen til fylkene. En annen hovedutfordring er at veiene som overføres fra staten til fylkene

ikke er i tilfredsstillende stand. Et betydelig kostnadsproblem som følge av manglende vedlikehold i mange år, overføres dermed fra staten til fylkeskommunen, uten at det er gitt noen løfter i proposisjonen om ekstra kompensasjon for å bringe veinettet opp til god standard. Dette medlem forutsetter at overføringen av øvrige riksveier vil følges opp med en overføring av tilhørende personell fra Statens veivesen til fylkene.

2.2.3 Utdanning og forskning

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil gå imot opprettelsen av regionale forskningsfond, og ønsker tvert imot at bedriftsrettede virkemidler forvaltes av Innovasjon Norge nasjonalt, og at enkeltkommuner får overta rollen som regional utviklingsansvarlig. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine merknader om Innovasjon Norge i innstillingen kapittel 3.2.

Disse medlemmer er uenige i dannelsen av regionale forskningsfond. Norge trenger en samlet forskningspolitikk, ikke en fragmentering av forskningsinnsatsen. Opprettelsen av regionale forskningsfond er etter disse medlemmers oppfatning et skritt i gal retning, fordi det nettopp bidrar til en slik fragmentering. Dessuten er Norge et lite land og regionalt vil det bli små miljøer som skal fordele betydelige beløp. Disse medlemmer er av den oppfatning at man hever kvaliteten ved å la de regionale miljøene konkurrere om tildelinger med det øvrige Forsknings-Norge. Dersom det skulle være nødvendig å tilgodese enkelte miljøer med bevilgninger utover det de klarer å tilegne seg gjennom Forskningsrådet og andre kanaler, så er det en politisk beslutning. Det er disse medlemmers oppfatning at man ikke styrker de regionale miljøene ved å minke krav til prosjektenes kvalitet eller konkurransekraft. Disse medlemmer tror det vil bli betydelige utfordringer i å finne gode regionale samarbeidsløsninger, og det er bemerkelsesverdig at dette er et av svært få konkrete forslag som er igjen fra Regjeringens store ambisjon om en stor regional reform. Disse medlemmer mener det ville vært bedre å rette fokus mot næringsrettet forskning generelt i stedet for å regionalisere forskningsmidler. SkatteFUNN-ordningen og BIA er viktige ordninger for næringslivet, og disse må utvides vesentlig om en skal nå den forskningspolitiske målsetningen om at 2 pst. av forskningsinnsatsen skal komme fra næringslivet. Disse medlemmer har også registrert at en del aktører oppfatter Forskningsrådet å være byråkratisk og at dette er et argument for regionalisering. Disse medlemmer vil da heller rette fokus mot det som i så fall er primærutfordringen i stedet for å fragmentere forskningsinnsatsen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti støtter opprettelsen av fem til sju regionale forskingsfond.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte når de regionale forskningsfondene skal lokaliseres."

2.2.4 Kultur

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til partienes merknader og forslag i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og mener at kulturmidler enten er lokale og bør forvaltes av kommunene, eller så er de knyttet til en nasjonal kulturpolitikk og bør forvaltes av nasjonale kulturmyndigheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at kommunene skal ha samlet finansielt ansvar for kulturpolitikken på kommunalt nivå. Det betyr at kommunene i tillegg til dagens fylkeskommunale oppgaver, skal ha ansvaret for forvaltningen av nåværende statlige tilskuddsordninger til lokale kulturtilbud. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet og Høyre i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) fremmet felles forslag om at politikk knyttet til pengespill og spilleautomater skal bestemmes av kommunene, og at man i den forbindelse må ta hensyn til inntektene til de frivillige organisasjonene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til flertallets merknad i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) om at flere statlige tilskuddsordninger fra Norsk kulturråd/Norsk kulturfond og ABM-utvikling bør gis i direktetilskudd til institusjonene selv. På den måten vil regionene få økt innflytelse over denne delen av kulturpolitikken. Dette medlem kan ikke se at denne merknaden er fulgt opp.

2.2.5 Miljøvern

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener kommunene bør få retten til å forvalte motorisert ferdsel i utmark, og tror dette vil medføre økt vilje i kommunene til å gjennomføre god kommunal planlegging og kartlegging av de mest sårbare naturområdene. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til forslaget fra Fremskrittspartiet fremmet i Dokument nr. 8:45 (2006–2007).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine forslag og merknader Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og konstaterer at Regjeringen når det gjelder ansvarsforhold i miljøpolitikken i hovedsak

skyver problemstillingene foran seg, og at selv områder som var avklart av flertallet i Stortinget nå utsettes.

2.2.6 Næringsutvikling

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) om næringsutvikling og er imot å utvanne SIVAs rolle i forhold til eierskap i kunnskapsparke og lignende.

2.2.7 Landbruks- og matområder

Komiteen vil understreke forvaltningsreformens klart uttrykte mål om desentralisering av myndighet. I Valdres og Nord-Gudbrandsdalen er det en forsøksordning for lokal forvaltning av bygdeutviklingsmidler som synes å fungere godt med hensyn til engasjement og utvikling av lokalsamfunnene. Komiteen forutsetter at det ikke legges hinder i veien for at slik forvaltning av BU-midler kan videreføres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til sine merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og konstaterer at Regjeringen heller ikke på dette området heller ikke følger opp de små endringene som var foreslått i St.meld. nr. 12 (2006–2007). Disse medlemmer vil styrke kommunenes rolle i areal- og næringspolitikken og avvikle en del av de reguleringer av landbruket som fylkesmannen forvalter.

Disse medlemmer viser til at virkemidlene som omfatter jordbruket bestemmes gjennom Jordbruksavtalen. Disse medlemmer viser i den sammenheng til sine merknader i Innst. S. nr. 320 (2007–2008) fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2008 – endringer i statsbudsjettet for 2008. Disse medlemmer mener at reguleringer gjennom delingsforbudet i jordloven, priskontroll og boplikt er skadelig for utviklingen av landbruket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet gjentatte ganger har fremmet forslag om å etablere forvaltningsdomstoler i Norge, bl.a. i Dokument nr. 8:90 (2003–2004), Dokument nr. 8:58 (2005–2006) og Innst. S. nr. 166 (2006–2007). Disse medlemmer ønsker å skille skjønn og legalitetskontroll, og mener dagens fylkesmannsembete har en uheldig sammenblanding av disse rollene. Disse medlemmer mener det bør innføres forvaltningsdomstoler som erstatning for klagesaksbehandlingen i fylkesmannsambetet, og viser til at mange klagesaker på andre forvaltningsområder i dag behandles av domstolslignende forvaltningsorganer med spesialisert kompetanse.

2.2.8 Om samiske interesser i forvaltningsreformen

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at et politisk system bygd på kulturell eller etnisk tilhørighet er helt uakseptabelt, og at dette skaper grobunn for konflikter. Disse medlemmer fremmet derfor i Dokument nr. 8:106 (2006–2007) en rekke forslag for å sette en stopper for diskriminering i Nord-Norge. Disse medlemmer mener at samiske tilleggsrettigheter skaper en farlig presedens, fordi større minoritetsgrupper på sikt vil kunne kreve tilsvarende rettigheter og særbehandling, særlig i Oslo-området. Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens prosesser knyttet til lovfesting av konsultasjonsordning med Sametinget.

3. INNOVASJON NORGE – FORSLAG TIL LOVENDRINGER

3.1 Sammendrag

Stortinget ga ved behandlingen av St.meld. nr. 12 (2006–2007) tilslutning til Regjeringens forslag om å dele eierskapet til Innovasjon Norge mellom staten og regionene, heretter omtalt som fylkeskommunene.

Fylkeskommunene er oppdragsgiver til Innovasjon Norge. Målsettingen med å tillegge fylkeskommunene eierskap i tillegg til eksisterende oppdragsgiverrolle er å styrke fylkeskommunenes strategiske og samordnende rolle. Fylkeskommunene vil med dette få et større ansvar knyttet til utformingen og gjennomføringen av den regionale og nasjonale næringspolitikken. Fylkeskommunene vil få sterkere innflytelse på nasjonale overordnede rammer, samtidig som fylkeskommunenes innsats kan gjennomføres i dialog med sentrale myndigheter. På denne måten styrkes den samlede regionale innsats også i et nasjonalt perspektiv.

Innovasjon Norge skal videreføres som et nasjonalt særlovsselskap med kontorer regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Det er et viktig prinsipp å ivareta de ansvarslinjene som i dag er i Innovasjon Norge, hvor forvaltningen av selskapet hører under hovedstyret og hovedstyret er ansvarlig overfor eier. Fylkeskommunene skal samlet eie 49 pst. av selskapet. Dette er i denne proposisjonen foreslått tatt inn i loven om Innovasjon Norge. Fylkeskommunene forutsettes å ha like stor eierandel hver, totalt 9,6 mill. kroner (statens innskudd skal fortsatt være 10 mill. kroner). En slik endret eierstruktur krever flere lovendringer av overordnet karakter, mens eieravtalen og vedtektene skal inneholde de mer detaljerte bestemmelsene.

Vedtektene vil blant annet regulere fylkestingets rett til å oppnevne to representanter direkte til de regionale styrene, krav til sammensetning av regionstyrene og etablering av valgkomité mv.

Innovasjon Norges vedtekter fastsettes i foretaksmøtet 1. januar 2010. De nye vedtektene som vil være operative fra 1. januar 2010, vil bli utarbeidet i dialog med fylkeskommunene.

Egen eieravtale som regulerer forhold tilknyttet økonomisk ansvar mellom eierne må utarbeides. I en slik avtale kan det også tas inn at det skal opprettes et samarbeidsforum mellom eierne og øvrige bevilgende departementer.

3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, har ingen merknader og slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag til lovendring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til forslagene i proposisjonen om å tillegge fylkeskommunen eierskap i Innovasjon Norge i tillegg til eksisterende oppdragsgiverrolle. Disse medlemmer er uenige i at fylkeskommunen skal få en større strategisk og samordnende rolle i Innovasjon Norge, og vil derfor ikke støtte forslaget.

Disse medlemmer viser videre til sine merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og er bekymret for at proposisjonens forslag vil utvanne muligheten for å føre en nasjonal innovasjonspolitik og ytterligere komplisere virkemiddelapparatet i nærings- og regionalpolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet var imot at fylkeskommunen fikk overført midler for å holdes kunstig i live som en regional utviklingsaktør, og ønsker å erstatte dagens ordning med en landsdekkende ordning som ikke forfordeler tynt befolkede områder. Det behovet som måtte finnes for en aktør på lokalt nivå kan løses med andre organiseringer enn gjennom dagens fylkeskommune. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til sitt forslag i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2006–2007) om at enkeltkommuner får overta rollen som regional utviklingsansvarlig, og dermed de virkemidler som i dag tillegges fylkeskommunen knyttet til regional næringsutvikling. Disse medlemmer mener at alle bedriftsrettede virkemidler forvaltes av Innovasjon Norge.

Disse medlemmer mener kombinasjonen av lavere skatter og avgifter samt investeringer i veier og bredbånd er langt mer fremtidsrettet enn Regjeringens subsidiepolitikk når det gjelder å skape gode rammebetingelser for næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap i distriktene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sine merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) om Innovasjon Norge. Dette medlem vil subsidiært støtte Regjeringens forslag til lovendring.

4. MARIN SEKTOR – FORSLAG TIL LOVENDRINGER

4.1 Sammendrag

Som foreslått i St.meld. nr. 12 (2006–2007) overføres Forvaltningen av viltlevende marine ressurser tilknyttet kystsel, skolekvoter, lokale fiskerireguleringer, tang og tare samt kongekrabbe til fylkeskommunene. Fiskeri- og kystdepartementet skal arbeide videre med arbeidsfordelingen mellom fylkeskommunene og Fiskeridirektoratets regionkontorer, samt angi nærmere rammer for fylkeskommunenes virksomhet knyttet til forvaltningen av viltlevende marineressurser.

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at det tas inn en generell bestemmelse i den nye havressursloven som grunnlag for desentraliseringen av oppgaver knyttet til havressursforvaltningen, og at de konkrete oppgavene som desentraliseres beskrives i tilhørende forskrifter.

Fiskeridirektoratets regionkontorers oppgaver knyttet til tildeling av akvakulturtillatelser foreslås overført til fylkeskommunene. Tilsyns- og kontrolloppgaver som nå ligger under direktoratets regionkontorer, samt førsteinstansbehandling og klagesaksbehandling i Fiskeridirektoratet sentralt, omfattes ikke av overføringen. Videre skal fiskerimyndighetene fortsatt komme med innspill i tilknytning til ordinære kommunale planprosesser. Ansvaret for å fremme innsigelser på vegne av havbruksinteresser i kommunale kystsonoplanprosesser overføres imidlertid til fylkeskommunene.

I dag er myndigheter etter akvakulturloven i innlandsfylkene delegert til fylkesmannen. Fra 1. januar 2010 vil myndigheter etter akvakulturloven i innlandsfylkene overføres til fylkeskommunene.

Fiskeri- og kystdepartementets oppgaver knyttet til akvakulturforvaltningen overføres ikke.

4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har ingen merknader til Regjeringens vurderinger og forslag til lovendring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til proposisjonens forslag om å overføre myndighet etter akvakulturloven i innlandsfylkene fra fylkesmannen til fyl-

keskommunen. Disse medlemmer viser videre til forslaget om å gjøre fylkeskommunen til en del av fiskeriforvaltningen. Disse medlemmer vil stemme imot begge forslagene.

Disse medlemmer viser til at havbruk- og fiskerinæringen er en av landets viktigste næringer, spesielt for distriktene. Dette er en næring som er avhengig av å forholde seg til kompetente myndighetsorganer og som opererer i en internasjonal konkurranse. Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag legger opp til forvitring og komplisering av myndighetsområdet for denne viktige næringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at kommunene bør ha økt ansvar for fiskeri- og havbrukspolitikk. Innenfor havbruk innebærer det at konsesjonsmyndigheten overføres til den enkelte kommune innenfor rammene av plan- og bygningsloven, veterinære hensyn og forurensningsloven. Disse medlemmer vil fremheve at rammebetingelser for næringen må ta utgangspunkt i markedshensyn, dersom man skal kunne utnytte vekstpotensialet i akvakulturnæringen og dersom det skal kunne skapes et grunnlag for videre utvikling av nye oppdrettsarter. Disse medlemmer er prinsipielle motstandere av konsesjonsavgift, men mener subsidiært at konsesjonsavgift i forbindelse med havbruk skal tilfalle kommuner som stiller arealer til disposisjon for nye konsesjoner.

5. UTDANNINGSOMRÅDET – FORSLAG TIL LOVENDRINGER

5.1 Sammendrag

Drifts- og finansieringsansvaret for fagskolene foreslås overført til fylkeskommunene. Dette er i samsvar med det som ble varslet i St.meld. nr. 12 (2006–2007). Fylkeskommunene skal sørge for at det eksisterer et fagskoletilbud i fylket som ivaretar lokale, regionale og nasjonale kompetansebehov. Fylkeskommunene får også en rolle i å veilede om og medvirke til kvalitetsutvikling på grunnskolenivå. Dette forventes å gi god sammenheng mellom grunnskolen og videregående opplæring. I forhold til høyere utdanning vil fylkeskommunene få anledning til å utnevne to av de eksterne styremedlemmene til statlige høyskoler. Dette forankres i en tilføyelse i universitets- og høyskoleloven.

5.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til Innst. S. nr. 166 (2006–2007) der flertallet uttalte:

"Flertallet mener at fagskoler er et viktig utdanningstilbud, særlig for personer med fagbrev. Flertallet viser til at tekniske fagskoler er statlig finansiert. Fagskoler innefor helse- og omsorgsfag får noe statlig finansiering gjennom Helse- og omsorgsdepartementet. Flertallet peker på at det er en betydelig kjønnsdimensjon i hvilke fagskoletilbud som får statlig finansiering og hvilke som ikke får.

Flertallet viser til at Regjeringen foreslår å overføre ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanningen til regionene. Flertallet er enig i dette og legger til grunn at finansieringen av fagskolene må gjennomgås i forbindelse med en slik overføring.

Flertallet er enig i at regionene vil ha god mulighet til å prioritere og tilpasse yrkesrettede utdanning til regionalt arbeidsliv og se dette i sammenheng med utdanningsprogrammene i videregående skole."

Flertallet mener det er viktig at statlige ressurser blir overført til fylkeskommunene på en mest mulig rettferdig måte i forbindelse med overføringen av drifts- og finansieringsansvaret for fagskolene. Det må videre vurderes en oppgjørsordning mellom fylkeskommunene for å sikre studentene frie valgmuligheter i utdanningstilbud over fylkesgrensene.

Flertallet ber om at det på sikt vurderes om også gratisprinsippet bør lovfestes for utdanninger på fagskolenivå.

For øvrig støtter flertallet Regjeringens vurderinger og forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er uenige i forslaget til ny § 13-3c i lov om grunnskolen og den videregående opplæring, og vil stemme imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at svært mange fagskoletilbud gis i dag i privat regi, og det er ingen grunn til at de skal være i offentlig regi. De finansieres heller ikke i dag enhetlig, og med en fremtidig ordning på plass blir det likegyldig om fagskolen er offentlig eller privat. Da vil skolegangen der bli finansiert uansett. Et finansieringssystem kan administreres på samme måte som det som i dag gjelder for de tekniske fagskolene som finansieres over statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslaget om at Sametinget skal oppnevne to eksterne styremedlemmer til Samisk høyskole. Disse medlemmer mener oppnevningen bør foretas av Samisk parlamentarisk råd (SPR). Disse medlemmer mener dette vil være mer i tråd med ivaretagelse av det allsamiske perspektivet også på styrenivå. I og med at Nordisk ministerråd delfinansierer forskningen ved Samisk høyskole, fordi samisk forskning og utdanning er grenseoverskridende, og som følge av samorganiseringen av Samisk høyskole og Nordisk Samisk Institutt, burde Ministerrådet også gis forslagsrett til minst ett styremedlem. Dis-

se medlemmer er for øvrig blitt gjort kjent med at Samisk høyskole ikke er kontaktet for uttalelse i denne saken, og mener en slik prosess er uheldig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Samisk parlamentarisk råd oppnevner på fritt grunnlag to eksterne styremedlemmer og personlige varamedlemmer for disse ved Samisk høyskole."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det i St.meld. nr. 12 (2006–2007) ble foreslått å gi regionen ansvar for å informere og veilede lokale skoleeiere om den nasjonale utdanningspolitikken. Disse medlemmer er glad for at Regjeringen har snudd i dette spørsmålet og at denne oppgaven fortsatt skal ligge hos fylkesmannen.

Disse medlemmer vil videre understreke viktigheten av at det etableres et finansieringssystem for fagskoleutdanning, slik Stortinget tidligere har bedt om. Disse medlemmer viser til at Forum for fagskoler og Norske Fag- og Friskolers landsforbund har oversendt en skisse til finansieringsløsning til Kunnskapsdepartementet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent fagskoleutdanning."

6. MILJØVERNOMRÅDET – FORSLAG TIL LOVENDRINGER

6.1 Sammendrag

Fylkesmannens oppgaver knyttet til bevaring av innlandsfisk/høstbare viltarter og jakt/fiske på disse artene samt oppgaver med å tilrettelegge og ivareta allment friluftsliv skal overføres til fylkeskommunene. Det samme gjelder vannregionmyndighet etter forskrift om vannforvaltning. Slik myndighet er nå lagt til ni av fylkesmannsembetene. Vannforvaltningsforskriften må endres som følge av denne omleggingen. Antallet fylkeskommuner som vil få myndighet vil bli fastsatt i endret forskrift. I tillegg får fylkeskommunene en styrket rolle i regional planlegging (på grunnlag av ny plandel til plan- og bygningsloven) og i forhold til klimautfordringen.

Oppgavene tilknyttet forurensningsfeltet forutsettes beholdt hos fylkesmennene siden det arbeides med en omlegging fra enkeltkonsesjoner til forskriftsfestede standardkrav, noe som innebærer at fylkesmannens oppgaver i hovedsak blir å føre tilsyn med aktørene. Fylkesmennene skal også fortsatt ha

ansvaret for regionale oppgaver innen truede og sårbare arter (blant annet rovvilt).

Oppgavene som foreslås overført til fylkeskommunene vil kunne ses i sammenheng med andre fylkeskommunale oppgaver innenfor planlegging, idrett, helse og verdiskaping basert på natur- og kulturarven. Staten vil rendyrke forurensnings- og biomangfoldkompetanse i henhold til klart nasjonale/statlige sektoroppgaver og ha et fortsatt ansvar for å ivareta nasjonale miljøverdier i plansaksbehandlingen.

Regjeringen mener en med dette forslaget foretar en opprydding mellom statlige oppgaver hvor regionalt handlingsrom er lite og behovet for et nasjonalt helhetsgrep er helt nødvendig, og oppgaver av mer utviklingskarakter. Vannrammedirektivet er et unntak, men her er begrunnelsen at hovedvirkemidlet ligger i regionale planer etter plan- og bygningsloven, som fylkeskommunene har ansvar for på regionalt nivå.

Regjeringen mener forslaget ikke gir grobunn for etablering av dobbeltkompetanse. Vinklingen på fylkesmannens og fylkeskommunenes framtidige arbeid og roller blir ulik. Fylkesmannen blir kontrollinstans, klagemyndighet og gjennomfører av rent statlig politikk, mens fylkeskommunene får nye verktøy i rollen som regional utviklingsaktør og med oppgaver av stimuleringskarakter.

6.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre, er uenige i at fylkeskommunen skal få større myndighet i spørsmål om jakt innenfor en viss avstand fra land.

Disse medlemmer støtter heller ikke forslaget om å overføre ansvaret for å fastsette skuddpremie for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Disse medlemmer mener tvert imot at fastsetting av skuddpremie er en oppgave vi må kunne forvente at kommunepolitikerne er i stand til å ivareta på en tilfredsstillende måte, og fremmer derfor følgende forslag:

"I lov 29. mai 1981 nr. 38 gjøres følgende endringer:

§ 21 annet ledd skal lyde:

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. Kommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

§ 51 første ledd skal lyde:

Skuddpremie kan bare fastsettes for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Fastsettelsen av skuddpremie trenger godkjenning av kommunen eller den kommunen i samråd med direktoratet gir fullmakt."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, har ingen merknader og slutter seg til Regjeringens vurdering og forslag.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine respektive merknader i Innst. S. nr. 166 (2006–2007) og går imot forslagene. Disse medlemmer mener at Regjeringen legger opp til en dublering av kompetanse- og myndighetsfunksjonene på dette viktige området. Det vil etter disse medlemmers syn svekke arbeidet og det kommunale selvstyre.

7. KONTROLL MED FYLKESKOMMUNAL ØKONOMI – ENDRING I KOMMUNELOVEN

7.1 Sammendrag

Stortinget vedtok ved behandlingen av Ot.prp. nr. 14 (2006–2007) en ny nr. 6 i kommuneloven § 60. Denne bestemmelsen innebærer at den statlige kontrollen med fylkeskommunene styrkes noe fram til forvaltningsreformen trer i kraft. Begrunnelsen var å sikre at fylkeskommunene ikke foretar uheldige økonomiske disposisjoner og strategiske tilpasninger i perioden fram mot reformen, samt å sikre kontroll med hvilke økonomiske forpliktelser den enkelte fylkeskommune pådro den eventuelle framtidige regionen.

Når fylkesinndelingen vil ligge fast fram mot 2010, er det ikke reelt behov for en særskilt bestemmelse i kommuneloven om kontroll med fylkeskommunenes økonomi i 2009. Bestemmelsen i kommuneloven § 60 nr. 6 foreslås derfor opphevet.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering og forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er enige i forslaget om å oppheve kommuneloven § 60. Forslaget vil innebære at de vanlige reglene om kontroll med kommunal og fylkeskommunal økonomi vil gjelde overfor fylkeskommunene. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet og Høyre stemte imot innføringen av § 60, og er følgelig enige i at dette reverse-res.

8. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER AV FORSLAGENE

8.1 Sammendrag

I proposisjonen gis et foreløpig bilde av de økonomiske og administrative konsekvensene av de foreslåtte oppgaveoverføringene. Detaljeringsgraden på sektoromtalene er varierende. Konsekvenser på områder som følger egne prosesser og som derfor inngår i proposisjonens meldingsdel, vil i ytterligere grad bli konkretisert gjennom de nødvendige dokumenter som departementene vil legge fram for Stortinget. Konsekvenser er konkretisert så langt det på det nåværende tidspunkt lar seg gjøre. Det påpekes samtidig at vurderingene ikke er endelige, og at det tas sikte på å presentere et helhetlig økonomisk opplegg for oppgaveoverføringer i Kommuneproposisjonen 2010. Departementene vil fram mot Kommuneproposisjonen 2010 foreta ytterligere vurderinger av konsekvenser, og det vil bli lagt opp til en involvering av KS i forbindelse med dette arbeidet.

Regjeringen legger til grunn prinsippet om at ressurser skal følge oppgaver. Dette vil innebære at midler som i dag blir benyttet av statlige aktører til dekning av en oppgave, blir overført til fylkeskommunene når oppgaven overføres dit. Regjeringen la i St.meld. nr. 12 (2006–2007) til grunn at det er samordningsgevinster å hente ved desentralisering av oppgaver. Ved å legge til rette for helhetlige vurderinger og løsninger på regionalt nivå, forventes det prioriteringseffektivitet. Samtidig vil overgangskostnader kunne medføre at oppgaveoverføringer på kort sikt ikke alltid er provenynøytrale. Eventuelle behov for inndekning av merkostnader som følge av reformen vil måtte håndteres i den ordinære budsjettprosessen.

8.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, slutter seg til Regjeringens vurdering.

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune.

Forslag 2

I lov 29. mai 1981 nr. 38 gjøres følgende endringer:

§ 21 annet ledd skal lyde:

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. Kommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

§ 51 første ledd skal lyde:

Skuddpremie kan bare fastsettes for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Fastsettelsen av skuddpremie trenger godkjenning av kommunen eller den kommunen i samråd med direktoratet gir fullmakt.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens ramrefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent fagskoleutdanning.

Forslag fra Høyre:

Forslag 5

Samisk parlamentarisk råd oppnevner på fritt grunnlag to eksterne styremedlemmer og personlige varamedlemmer for disse ved Samisk høyskole.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med oppgaveoverføring fra stat til fylkeskommuner, og til fylkeskommuner i samarbeid.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte når de regionale forskningsfondene skal lokaliseres.

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i forvaltningslovgivningen mv.
(gjennomføring av forvaltningsreformen)

I

Lovendringer til gjennomføring av forvaltningsreformen

1. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd skal lyde:

I viltforvaltningen er det følgende organer:

1. departementet
2. Direktoratet for naturforvaltning
3. fylkesmannen
4. fylkeskommunen
5. kommunen

§ 21 annet ledd skal lyde:

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. *Fylkeskommunen* kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

§ 37 sjettede ledd skal lyde:

Departementet gir nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i denne paragraf, herunder om at *fylkeskommunen* skal tre i stedet for kommunen når eiendommene ligger i forskjellige kommuner.

§ 38 fjerde ledd skal lyde:

Departementet gir nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i denne paragraf, herunder at *fylkeskommunen* skal tre i stedet for kommunen når eiendommene ligger i forskjellige kommuner.

§ 51 første ledd skal lyde:

Skuddpremie kan bare fastsettes for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Fastsettelse av skuddpremie trenger godkjenning av *fylkeskommunen* eller den *fylkeskommunen* i samråd med direktoratet gir fullmakt.

2. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner oppheves § 60 nr. 6.

3. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. skal § 6 første ledd lyde:

Fiskeforvaltningen etter denne lov er:

- a) Departementet
- b) Direktoratet for naturforvaltning
- c) Fylkesmannen
- d) *Fylkeskommunen*
- e) Kommunen

4. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa skal ny § 13-3 c lyde:

§ 13-3 c Fylkeskommunens ansvar for veiledning og kvalitetsutviklingstiltak

Fylkeskommunen skal etter oppdrag fra departementet veilede om og bidra til kvalitetsutviklingstiltak som bl.a. kan gi god sammenheng mellom grunnskolen og videregående opplæring. Departementet kan gi nærmere forskrifter om disse oppgavene.

5. I lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning gjøres følgende endringer:

Ny § 1a skal lyde:

§ 1 a Fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanning

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Offentlig tilskudd til fagskoleutdanning

Tilbydere av godkjent fagskoleutdanning kan søke fylkeskommunen om offentlig tilskudd.

Departementet fører tilsyn med tilbydere av fagskoleutdanning som mottar offentlig tilskudd.

Departementet kan gi forskrift om nærmere regler for offentlig tilskudd til fagskoleutdanning, årsregnskap og tilsyn.

§ 9 første og annet ledd skal lyde:

Tilbydere av fagskoleutdanning kan bare kreve egenbetaling fra studenter i den grad det ikke ved tildeling av *offentlige tilskudd* er forutsatt at utdanningen skal være gratis.

Tilbydere av fagskoleutdanning skal la *offentlige tilskudd* og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode.

6. I lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 Eierforhold

Selskapet eies av staten med 51 prosentandeler og fylkeskommunene med 49 prosentandeler.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Forholdet til annen lovgivning*

Forvaltningsloven gjelder ikke for selskapet, heller ikke når det treffer enkeltvedtak på vegne av staten. Kapitlene IV-VI i forvaltningsloven gjelder ikke i saker som ansatte i norsk utenriktjeneste behandler for *selskapet*.

Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (*finansieringsvirksomhetsloven*) gjelder ikke for selskapet.

Lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetviser (tjenestetvistloven) og lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) gjelder ikke for ansatte i selskapet.

Selskapet regnes som offentlig organ etter lov om arkiv 4. desember 1992 nr. 126 § 2 bokstav g.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Eiernes innskudd*

Eiernes innskudd i selskapet fastsettes i vedtektene og vedtas av foretaksmøtet. Senere endringer av innskuddet vedtas av foretaksmøtet.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Selskapets finansiering m.m.*

Selskapet kan finansiere sin virksomhet ved lån, *garantier* og tilskudd fra *staten*. *Fra fylkeskommunene og andre offentlige aktører kan selskapet finansiere sin virksomhet ved lån og tilskudd.* Videre kan selskapet ha inntekter fra næringslivet og andre private aktører. *Den bevilgende myndighet* kan fastsette nærmere vilkår for bruk av midlene.

§ 9 skal lyde:

§ 9 *Eiernes ansvar*

Eierne er ansvarlige for selskapets forpliktelser.

Ved oppløsning av selskapet *har eierne solidarisk plikt til å skyte inn midler i selskapet i den grad det er nødvendig for å gi øvrige fordringshavere dekning.*

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Selskapets virkemidler*

For å fremme formål som nevnt i § 1, kan selskapets midler brukes til:

1. Finansiering, herunder tilskudds-, låne-, garanti- og egenkapitalordninger
2. Rådgiving og kompetansehevende tiltak
3. Nettverk og infrastruktur
4. Profilering av norsk næringsliv i utlandet

Eierne kan gi nærmere regler om selskapets virkemidler gjennom foretaksmøtet.

For å fremme formålet i § 1 *kan eierne gjennom foretaksmøtet* tillegge selskapet å utføre oppgaver knyttet til forvaltningen av andre statlige og regionale virkemidler, og kan i denne forbindelse fastsette nærmere regler om utøvelsen av slike oppgaver.

§ 11 skal lyde:

§ 11 *Organisering på regionalt nivå*

Selskapet skal ha en organisering som er tilpasset ulike behov i regionene. Selskapet skal samarbeide *med regionale aktører*. Samarbeidet reguleres nærmere gjennom egne avtaler mellom selskapet og den enkelte aktør.

§ 13 skal lyde:

§ 13 *Selskapets ledelse*

Selskapet ledes av et *hovedstyre* og en administrerende direktør.

Selskapet skal ha regionale styrer som bemyndiges av hovedstyret og administrerende direktør.

§ 14 skal lyde:

§ 14 *Styrenes sammensetning m.m.*

Selskapet skal ha et *hovedstyre* på minst seks medlemmer.

Ved behandling av administrative saker suppleres *hovedstyret* med ytterligere to styremedlemmer som velges av og blant de ansatte.

Hovedstyret kan ha varamedlemmer.

Hovedstyret oppnevnes av foretaksmøtet med unntak av de ansattes *valgte styremedlemmer*.

Hovedstyret skal ha en leder og nestleder som velges av foretaksmøtet.

Eierne kan i foretaksmøtet oppnevne en valgkomité som fremmer forslag i forbindelse med hovedstyrevalg.

Selskapet skal ha regionale styrer på maksimum åtte medlemmer.

Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i *styrene* gjelder tilsvarende.

Administrerende direktør kan ikke være medlem av *styrene*.

§ 15 skal lyde:

§ 15 *Tjenestetid*

Hovedstyremedlemmene tjenestegjør i fire år. Kortere tjenestetid kan fastsettes i spesielle tilfeller. Tjenestetiden opphører ved utløpet av det ordinære foretaksmøtet i det år tjenestetiden utløper.

Et *hovedstyremedlem* blir stående inntil nytt styremedlem blir valgt selv om tjenestetiden er utløpt.

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Opphør av styreverv i hovedstyret før tjenestetiden er utløpt*

Når særlige forhold foreligger, har et hovedstyremedlem rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute. Ved fratredelse skal det gis rimelig forhåndsvarsel til *eierne og hovedstyret*. Medlem av *hovedstyret* som er *valgt* av foretaksmøtet kan til enhver tid fjernes ved beslutning av foretaksmøtet.

Opphører vervet for et *hovedstyremedlem* før utløpet av tjenestetiden og vararepresentant for ham eller henne ikke er *valgt*, skal foretaksmøtet velge et nytt hovedstyremedlem for resten av perioden. Valget kan likevel utstå til neste ordinære foretaksmøte dersom *hovedstyret* er vedtaksført med de gjenværende medlemmer og *varamedlemmer*.

§ 17 skal lyde:

§ 17 *Hovedstyrets myndighet*

Forvaltningen av selskapet hører under *hovedstyret*, som også påser at virksomheten drives i samsvar med reglene gitt i eller i medhold av loven her og i forskrift gitt i medhold av *loven*.

Hovedstyret har ansvaret for en forsvarlig organisering av selskapet og skal påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. *Hovedstyret* skal føre tilsyn med administrerende direktørs ledelse av virksomheten.

Hovedstyret skal velge regionale styreverv og fastlegge nærmere regler for deres virksomhet. Hovedstyret kan oppnevne en valgkomité som fremmer forslag i forbindelse med valg til regionstyreverv.

I vedtektene kan det bestemmes at visse saker skal avgjøres av *hovedstyret*.

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Hovedstyrets møter*

Hovedstyrets leder sørger for at styret holder møte så ofte som nødvendig. Et medlem av *hovedstyret* eller administrerende direktør kan kreve at *hovedstyret* sammenkalles. Om ikke *hovedstyret* for det enkelte tilfelle bestemmer noe annet, har administrerende direktør rett til å være tilstede og til å uttale seg på *hovedstyremøtene*.

Hovedstyrets møter ledes av *styrelederen*, eller i hans eller hennes fravær, av *nestlederen*. Er ingen av disse tilstede, velger *hovedstyret* selv sin møteleder.

Ved hovedstyrets møter skal det føres protokoll som underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer. Dersom *hovedstyremedlem* eller administrerende direktør er uenig i *hovedstyrets* beslutning, kan de kreve sin oppfatning innført i *protokollen*.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Vedtaksførhet og flertallskrav*

Hovedstyret er vedtaksført når mer enn halvparten av samtlige styremedlemmer som kan delta i den aktuelle sak er tilstede. *Hovedstyret* kan likevel ikke treffe beslutning med mindre alle medlemmene av styret så vidt mulig er gitt mulighet til å delta i behandling av saken.

Som *hovedstyrets* beslutning gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, eller ved stemmelikhet det som møtelederen har stemt for. De som stemmer for en beslutning må likevel alltid utgjøre mer enn 1/3 av samtlige styremedlemmer som kan delta i den aktuelle sak.

Ved valg og ansettelse anses den *valgt* eller ansatt som får flest stemmer. *Hovedstyret* kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemming dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmene likt ved valg av møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning.

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Administrerende direktør*

Selskapet skal ha en administrerende direktør som tilsettes av *hovedstyret*. *Hovedstyret* fastsetter også administrerende direktørs lønn. *Hovedstyret* treffer vedtak om å si opp eller avskjedige administrerende direktør.

§ 21 skal lyde:

§ 21 *Administrerende direktørs myndighet*

Administrerende direktør forestår den daglige ledelse av selskapet, og skal følge de retningslinjer og pålegg som *hovedstyret* gir. Administrerende direktør skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning, eller som etter vedtektene eller annet vedtak av foretaksmøtet hører under *hovedstyret*. Slike saker kan administrerende direktør bare avgjøre om *hovedstyret* i enkelte tilfelle har gitt ham eller henne myndighet til det, eller *hovedstyrets* beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for foretakets virksomhet. *Hovedstyret* skal i så fall snarest underrettes om saken.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Hovedstyrets og administrerende direktørs representasjonsrett*

Hovedstyret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

Hovedstyret kan gi hovedstyremedlem eller administrerende direktør rett til å tegne selskapets firma. Vedtektene kan begrense hovedstyrets myndighet etter første punktum og også selv gi bestemmelser om fullmakt som der nevnt.

Administrerende direktør representerer selskapet utad i saker som faller innenfor hans eller hennes myndighet etter § 21.

§ 27 annet punktum skal lyde:

Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som hovedstyret eller noen som har fullmakt fra hovedstyret gir på vegne av selskapet til finansinstitusjoner og eierne.

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Allment om foretaksmøtets myndighet og sammensetning*

Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet. Eiernes myndighet i selskapet kan ikke utøves utenom i foretaksmøtet. De sakene som etter lov eller vedtekter hører inn under selskapet, skal behandles i foretaksmøtet.

Staten representert ved eierdepartementet, øvrige eiere, selskapets hovedstyre, administrerende direktør og revisor har rett til å være tilstede og til å uttale seg i foretaksmøtet. Administrerende direktør og hovedstyrets leder har plikt til å være tilstede med mindre dette er åpenbart unødvendig eller det foreligger gyldig forfall. I sistnevnte tilfelle skal det utpekes en stedfortreder. Foretakets revisor har plikt til å være tilstede i den grad de sakene som skal behandles er av slik art at revisors nærvær er ønskelig.

Ved voteringer i foretaksmøtet vil hver eiers stemmeantall følge av deres eierandel.

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a *Flertallskrav*

For beslutning av foretaksmøtet kreves flertall av de avgitte stemmene.

Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Foretaksmøtet kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmene. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

I vedtektene kan det fastsettes flertallskrav som avviker fra det som følger av paragrafen her, og gis avvikende regler om følgen av stemmelikhet.

Ny § 28 b skal lyde:

§ 28 b *Vedtektsendring*

Vedtektsendringer må besluttes i foretaksmøtet og krever tilslutning fra minst to tredjedeler av de avgitte stemmene.

Ny § 28 c skal lyde:

§ 28 c *Krav om enstemmighet*

En beslutning krever tilslutning fra samtlige eiere når den innebærer en økning av eiernes forpliktelser i forhold til selskapet.

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a *Beslutning av foretaksmøte uten møte*

Hovedstyret kan forelegge en sak til avgjørelse for foretaksmøtet uten å innkalle til møte. Dette gjelder bare hvis hovedstyret finner at saken kan behandles på en betryggende måte ved at den skriftlig forelegges eierne til avgjørelse.

Hovedstyret skal i slike tilfeller sende saksdokumentene med forslag til beslutning og begrunnelse for forslaget til alle eierne og til daglig leder og revisor. Det skal angis en frist for å avgi stemme som ikke kan være kortere enn fristen for å innkalle til foretaksmøte, med mindre alle eierne er enige om en kortere frist. Eierne skal gjøres kjent med at de kan kreve at saken forelegges foretaksmøtet i møte.

Saken skal forelegges foretaksmøtet i møte dersom dette kreves av et hovedstyremedlem, en eier eller revisor før utløpet av fristen for å avgi skriftlig stemme.

§ 30 skal lyde:

§ 30 *Ekstraordinært foretaksmøte*

Hovedstyret kan bestemme at det skal innkalles til ekstraordinært foretaksmøte.

Hovedstyret skal innkalle til ekstraordinært foretaksmøte når revisor eller eiere som representerer minst en tredjedel av eierandelene krever det for å få behandlet et nærmere bestemt emne. Hovedstyret skal sørge for at foretaksmøtet holdes innen en måned etter at kravet er framsatt.

§ 31 første ledd første punktum skal lyde:

Hovedstyret innkaller til foretaksmøte og bestemmer innkallingsmåten.

Ny § 31 a skal lyde:

§ 31 a *Eiernes rett til å få saker behandlet på foretaksmøtet*

En eier har rett til å få behandlet spørsmål på foretaksmøtet som er meldt skriftlig til hovedstyret tidnok til at det kan tas med i innkallingen. Har innkallingen allerede funnet sted, skal det sendes ut ny innkalling dersom det er minst en uke igjen til foretaksmøtet skal holdes.

§ 32 skal lyde:

§ 32 *Møteledelse og protokollasjon*

Foretaksmøtet ledes av hovedstyrets leder.

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra foretaksmøtet. *Møteleder skal før første avstemning opprette en fortegnelse over de eierne som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange stemmer hver av dem representerer.*

Nåværende § 32 annet ledd annet og tredje punktum blir nytt § 32 tredje ledd.

§ 35 skal lyde:

§ 35 *Gransking*

En eier kan i foretaksmøtet fremsette forslag om gransking av selskapet eller nærmere angitte forhold vedrørende forvaltningen av det eller dets regnskap.

Forslaget kan fremsettes på et ordinært foretaksmøte eller på et foretaksmøte der det fremgår av innkallingen at sak om slik gransking skal behandles.

Beslutning om gransking krever tilslutning av minst en tiendedel av de avgitte stemmene.

Den som på vegne av eierne forestår gransking, har rett til å foreta de undersøkelser i selskapet som finnes nødvendig, og kan i denne forbindelse kreve nødvendig bistand av selskapet. Den som forestår gransking, kan av hovedstyret, administrerende direktør, *regionstyrer* og *enhver ansatt* eller tillitsvalgt i selskapet, kreve enhver opplysning om selskapets forhold som granskingen gjør nødvendig. Den som på vegne av *eierne* foretar granskingen har taushetsplikt etter samme regler som gjelder for revisorer, jf. revisorloven.

7. I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler skal § 9-4 femte ledd lyde:

Forslag til eksterne styremedlemmer og varamedlemmer for disse, fremmes av institusjonens styre. Det samme gjelder forslag til styreleder når rektor er ansatt. For kunsthøyskolene fremmes forslag av høyskolens styre og av Norsk kulturråd. Sametinget oppnevner på fritt grunnlag to av de eksterne styremedlemmene og personlige varamedlemmer for disse ved Samisk høgskole. Fylkeskommunene oppnevner på fritt grunnlag to av de eksterne styremedlemmene og personlige varamedlemmer for disse ved de øvrige statlige høyskolene. Departementet oppnevner på fritt grunnlag øvrige eksterne medlemmer og personlige varamedlemmer for disse for fire år. For institusjoner som har ansatt rektor, utpeker departementet styreleder blant de eksterne medlemmene, jf. § 9-3.

8. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tildeling av akvakulturtillatelse, herunder krav til søknad og kriterier for innvilgelse av søknad og *gi nærmere bestemmelser om hvilke søknader som skal behandles av fylkeskommunene.*

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om registreringsordningen, herunder om registreringsmyndighet, erstatningsordning, føring av dagbok mv. *Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om fylkeskommunenes oppgaver knyttet til registreringsordningen.*

§ 24 første og annet ledd skal lyde:

Etter pålegg fra *tildelings-* og tilsynsmyndigheten plikter enhver som *søker om eller* driver aktiviteter som omfattes av denne lov, å gi opplysninger, dokumenter, prøvemateriale eller annet materiale som er nødvendig for at *tildelings-* og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Etter pålegg fra *tildelings-* og tilsynsmyndigheten plikter enhver som søker om eller driver aktiviteter som omfattes av denne lov å gjennomføre undersøkelser som er nødvendige for at *tildelings-* og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

9. I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar skal ny § 8 a lyde:

§ 8 a *Saker der fylkeskommunane har kompetanse*

Fylkeskommunane kan fatte vedtak på særskilte områder innanfor lova sitt verkeområde når dette er fastsett i forskrift. Departementet kan i forskrift fastsette nærare reglar om fylkeskommunane sin kompetanse etter denne føresegna. I dei sakene der fylkeskommunane er gitt kompetanse til å fatte vedtak, er Fiskeridirektoratet klageinstans.

II

Ikrafttredelses og overgangsregler

1. Loven trer i kraft 1. januar 2010. Opphevelse av kommuneloven § 60 nr. 6 trer i kraft straks.
2. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere overgangsregler.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 9. desember 2008

Tore Hagebakken

leder og ordfører

